

Malina, Jaroslav

Sondáž na novém laténském sídlišti v Bezkově (okr. Znojmo)

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1965, vol. 14, iss. E10, pp. 354-356

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109377>

Access Date: 24. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

11. Únětický hrníček s nízkou posazenou výdutí, která je mírně podlomena, a s uchem nasazeným pod okrajem; těsně nad výdutí proti uchu je tupý pupek. Povrch je částečně hlazený v šedo-hnědém až černém tónu; v. 7,3 cm; š. 7,5 cm; šd. 4 cm (tab. V: 11).

12. Rekonstruovaný hrnek s výše posunutou výdutí a masivním uchem, které mírně převyšuje okraj. Povrch je hnědočerný, drsný; v. 6 cm; š. 7,3 cm; šd. 4 cm (tab. V: 12).

13. Jednoduchá rohovcová čepel s pilkovitě retušovanou delší stranou, šedémodrě barvy; d. 6,3 cm; š. 2,8 cm (tab. V: 13).

14. Širší plochý rohovcový ústěp s polokruhovým, jemně škrabadlovitě retušovaným ostrím, šedémodrě barvy; d. 6,2 cm; š. 4,5 cm (tab. V: 14).

Předvedený bohatý hrobový celek tvoří tedy klasický inventář, kde jak keramika, tak zejména bronzová hřívna, cyperská jehlice, i plechová manžetová ozdoba jsou dobře datovatelné do mladší fáze starší doby bronzové, tj. do R BA₂. Bližší zmínky zaslouží pouze manžetová ozdoba; po technické i výtvarné stránce se na první pohled velmi podobá manžetovým náramkům borotického typu, jak je podle známého depotu, publikovaného J. Palliardim³ nazval J. Schráníl⁴ a o nichž nově zevrubně pojednal J. Ondráček;⁵ zejména systém výzdoby negativní klikatky je pro náramky borotického typu příznačný, a to v celé oblasti jejich rozšíření.⁶ Naproti tomu tvar předmětu z křepického hrobu — vzhledem k jeho profilaci i umístění otvorů v jeho středu — se od náramků borotického typu liší. Křepická manžeta funkci náramku (náramníku) plnit nemohla; jde tu nepochybně o výrobní derivát náramků borotického typu, mající sice svůj původ ve stejných výrobních moravsko-dolnorakouských, zastávající však zcela odlišnou funkci. Mohlo jít o kování opaku, nebo pravděpodobněji (podle údajné polohy v hrobě) o ozdoby čelenky, případně jiné okrasy (ochrany?) hlavy. Tuto hypotetickou funkci však bude třeba ověřit dalšími pozorováními, neboť křepická manžetová ozdoba je v moravsko-dolnorakouské únětické kultuře zatím ojedinělá.

V. Podborský

¹ K. Tihelka, PA XLIV-2 (1953), 295.

² Srov. k tomu již v Přehledu výzkumů AÚ Brno za r. 1960, 81, tab. 31 a též ve SPFFBU E 9 (1964), 187 ad.

³ J. Palliard, CVMSO 18 (1890), 33 ad., tab. III.

⁴ J. Schráníl, Studie o vzniku kultury bronzové v Čechách, Praha 1921, 53; srov. též u K. Tihelky, op. cit., 262.

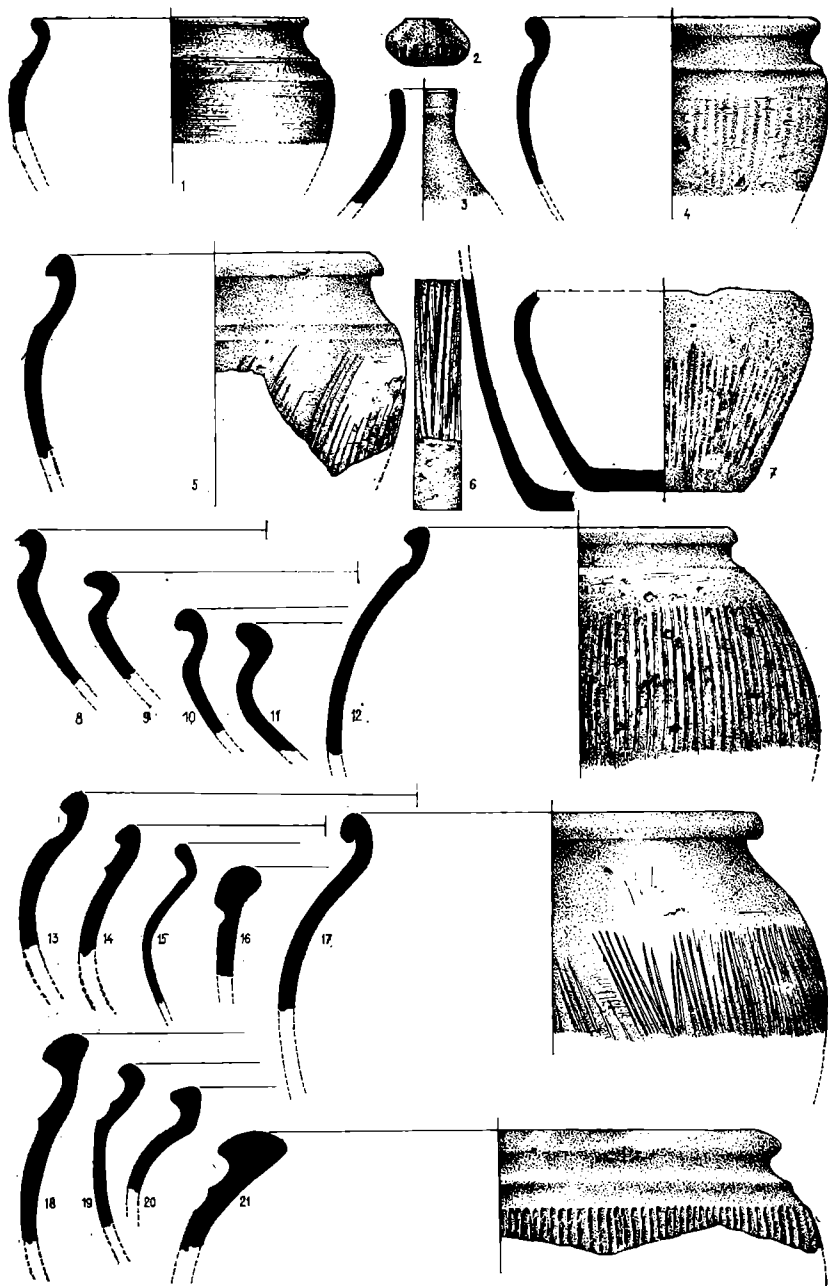
⁵ J. Ondráček, SlArch IX-1/2 (1961), 49 ad., zde shrnuta starší literatura.

⁶ J. Ondráček, l. c.; H. Mitscha-Märheim, ArchA 7 (1950), 12, obr. 7.

Das reiche Grab der Ünětickerkultur aus Křepice. Der publizierte Grabkomplex der Ünětickerkultur wurde zufällig aus einem beschädigten Skelletgrab in der Flur „Přední díly“ bei der Gemeinde Křepice, Bezirk Břeclav gewonnen. Eine genaue Dislokation der Funde aus diesem Grabe (Taf. V) ist nicht bekannt, nach der intensiven Färbung des Schädels des Frauenskellettes durch die Bronzepatina ist aber deutlich, daß die Bronzegenstände in der Nähe des Kopfes der Leiche lagen. Das Inventar des Grabes kann man eindeutig nach der Stufe R BA₂ datieren. Besondere Aufmerksamkeit verdient sich ein Blechmanschetenschmuck (Taf. V:1), welcher durch die technische Aufmachung und Verzierung mit den mährischniederösterreichischen Armstulpen vom Boroticer Typus (Anm. Nr. 3—6) ganz übereinstimmend, durch die Form und Funktion aber ganz unterschiedlich ist. Es geht wahrscheinlich um ein Betriebsderivat der Armstulpen vom Boroticer Typus, welches aber die Funktion des Zierats (der Gürtelbeschläge, oder eher des Schutzes des Kopfes — nach der Lage im Grabe) hatte.

Sondáž na novém laténském sídlišti v Bezkově (okr. Znojmo)

V létě roku 1963 provedli studenti katedry prehistorie filosofické fakulty UJEP v Brně pod vedením V. Podborského sondáž v poloze „Záhony“ („Velké Kusy“), vzdálené 2,5 km severozápadně od obce Bezkov. Sondou 5×4 m bylo objeveno nové laténské sídlišti rozkládající se na mírném k jihu přivráceném svahu, jehož pata končí u potůčku (srov. mapku na str. 136, označeno

Obr. 7. Bezkov (o. Znojmo). Keramika z laténského sídliště. (Kresba: A. Šik.)

písmenem B). Pod 20 cm silnou ornici byla kompaktní popelovitá kulturní vrstva, dosedající na žluté štěrkové podloží. Na stěně sondy byl rozpoznán zahloubený objekt.

Při povrchové obhlídce okolí byly 400 m na jihovýchod od této lokality na severním svahu v trati „Malé Kusy“ posbírány na ploše 15 × 20 m struskové slitky a železná struska (na uvedené mapce označeno B1). Bližší zkoumání zde provedeno nebylo.

Obsah kulturní vrstvy

Kulturní vrstva obsahovala velké množství keramických fragmentů. Nádoby byly vyrobeny převážně na kruhu, materiál je jemný až velmi jemný, dobře vypálený. Charakteristické byly zvláště tři tvary: a) Situlovité tvary s ovalným okrajem, hladké, nebo žebrovitě členěné, hrdlo vesměs vyhlazeno a tělo zdobeno vertikálními hřebenováním; povrch je mnohdy tuhován nebo opatřen tuhovým povlakem (obr. 7: 4, 5, 18, 19, 20, 21). b) Zásobnicovitý tvar s vejčítým tělem a s okrajem převýslým; hrdlo je opět hladké a tělo je pokryto svíslým rýhováním (obr. 7: 12). c) Misky s ovalným okrajem a s profilovanými stěnami (obr. 7: 8-11); ojediněle se vyskytly i misky s dovnitř zataženým okrajem.

Z keramického materiálu byly dále nalezeny hliněné přesleny, hliněné závaží jehlanovitého tvaru a dva druhy mazanice; jeden z nich s otisky prutů pochází ze stěn výše uvedeného objektu, licovaná mazanice z destrukce pece. Ze železných výrobků lze odtud uvést šídélko dlouhé 7 cm. Kromě toho byly získány struskové slitky a železná struska. Organický materiál zastupují zbytky mušlí, kostí, uhlíky atd. Výsledky analýzy kosterného materiálu a uhlíků jsou otištěny na str. 152—154.

Veškerý materiál je uložen na katedře prehistorie UJEP Brno pod inventárními čísly 32 951—33 250.

Závěr

Laténské sídliště v Bezkově doplňuje obraz keltského osídlení jižní Moravy a potvrzuje dřívější poznatky o velké koncentraci jejich sídlišť na Znojemsku, jež spolu s oblastmi Břeclavi, Mikulova a Moravských Budějovic tvoří nejjihnější výspu keltského osídlení na Moravě. Získaná keramika — zvláště situlovité tvary s ovalným okrajem, vyhlazeným hrdlem a tělem zdobeným svíslými rýhami i zásobnice vejčitého tvaru — ukazuje, že lze sídliště předběžně datovat do pozdní doby laténské. Význam této lokality, jakož i rozpoznání vztahů osady k místu výskytu železné strusky na „Malých Kusech“ prokáže až výzkum.

J. Malina

Исследование на новом латенском селище в деревне Безков, район Зноймо. Студенты кафедры преистории философского факультета Я. Э. Пуркине в Брно производили в новом латенском селище в с. Безков (район Зноймо) исследования при помощи шурфов. На основе найденного археологического материала (крицы и железный шпал, железное шило, остатки саманной обмазки стен и каменного жернова, глиняное грузило, рановины, кости и т. д.), особенно керамики, это селище можно отнести к позднему латенскому периоду.

Sondageforschung auf der neuentdeckten latenezeitlichen Siedlung in Bezkov [Bezirk Znojmo] führten Studenten des Lehrstuhles für Prähistorie der J.-E.-Purkyně-Universität in Brno durch. Auf Grund des gewonnenen Materials [Ofensau und Eisenschlacke, eine elserne Ahle, Bruchstücke des Lehmewurfs, Bruchstück eines Mühlsteines, Gewicht, Spinnwirtel, Muschel- und Knochenfragmente u. a.], besonders aber auf Grund der Keramik, ist diese Siedlung vorläufig in die Spätlatenezeit zu setzen.